

ПИТАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ

На сьогодні в Україні виробництво не має замкнутого характеру, то відходи виробництва постійно забруднюють навколишнє середовище. Тому, насамперед постає питання прийняття управлінських рішень стосовно зростання виробництва, підвищення його економічної ефективності, конкурентоспроможності з урахуванням екологічного фактору. Дану проблему можна вирішити за допомогою переходу виробництва на інноваційні маловідходні, безвідходні та екологічно безпечні технології. Це забезпечить підвищення економічності, конкурентоспроможності та незалежності як підприємств, так і держави в цілому.

Основою забезпечення економічної незалежності країни, переходу економіки до економічного зростання повинен стати перехід до інноваційного розвитку на ринкових засадах.

У всіх індустріальних країнах нововведення є одним із пріоритетних напрямів у політиці уряду, адже це основа національної незалежності й економічного розвитку. Держава створює сприятливі умови для інноваційної діяльності, формуючи єдині цивілізовані правила і механізми, що зумовлюють розвиток усіх суб'єктів інноваційної сфери. Таким чином, Україна має всі можливості для формування ринку екологічних інновацій, що забезпечить їй відповідне місце на світовому ринку торгівлі.

Ринок екологічних інновацій складається з первинного ринку, де здійснюється обмін проміжних результатів екологічно орієнтованого інноваційного процесу в інформаційній формі, а також їх потенційний економічний ефект, та вторинного ринку, де об'єктом купівлі-продажу є кінцевий результат екологічно орієнтованого інноваційного, і який опосередковує його подальше розповсюдження в економіці.

Основними очікуваними ефектами як на первинному, так і на вторинному ринку екологічних інновацій є економічна ефективність і екологічні результати.

Для їх досягнення на первинному і вторинному ринках застосовують різні інструменти регулювання екологічно орієнтованого інноваційного розвитку.

До екологічних інновацій можна віднести такі процеси [1]: розроблення, створення і впровадження нових технологічних процесів і циклів розроблення й погодженого розвитку всіх функціональних ланок з добутку ресурсів, їхнього перероблення, використання відходів і відтворення цих ресурсів; розроблення й використання ресурсозберігаючої техніки, розроблення і впровадження маловідходних і безвідходних технологій, що забезпечують комплексне освоєння природних ресурсів, розроблення біотехнології; освоєння нових територій, а також розширення тих, що діють, з урахуванням екологічної безпеки населення і виробництва; розроблення і випуск нових екологічно чистих продуктів і створення потужностей для їх виробництва, розроблення варіантів використання нових і поновлюваних джерел енергії; впровадження нових організаційних форм, включаючи удосконалення організаційно-територіальної структури потенційно небезпечних виробництв, з метою зниження їх екологічної небезпеки; формування нового мислення у розробників інновацій з точки зору необхідності їх екологізації шляхом впровадження обов'язкової екологічної освіти.

Виробники екологічних інновацій при оцінці їхніх шансів на ринковий успіх мають враховувати вплив факторів екологічного тиску й екологічного втягування. Зокрема, такі, як законодавчі обмеження, вимоги національних і міжнародних стандартів, ефективність витрат, екологічно орієнтовані акції громадськості, екологічна поінформованість суспільства тощо.

Однак існують радикальні екологічні інновації, які не мають прямих аналогів. Для цього типу інновацій [2] рекомендується при аналізі попиту й оцінці ринкових перспектив враховувати такі фактори: критичний рівень споживчого капіталу, критичну придатність товару, критичний мінімальний рівень доходу, критичний рівень ризику, критичну кількість вільного часу в споживача. Швидкість подолання цих бар'єрів впливає на час, який необхідний для впровадження екологічної інновації на ринок, початку формування попиту й зростання продажу.

Необхідно відмітити, що існують труднощі, які виникають на етапі розроблення екологічних інновацій. Вони полягають у тому, що [3]: складно визначити навантаження, які чинять виробництво та продукція на довкілля; навряд чи можна передбачити рамкові умови майбутньої утилізації відходів; зростаюча складність продуктів і способів виробництва утруднює утилізацію відходів; мають місце зростання кількості інновацій і скорочення часу їх впровадження; термін служби продукту зменшується, що суперечить екологічним цілям, тобто цілям тривалого терміну використання, ресурсозбереження і екологічно прийнятної утилізації відходів.

Отже, створення ефективної системи управління інноваційною діяльністю потребує наявності відповідних теоретичних розробок. Проте, запровадження екологічних інновацій є дієвим методом в управлінні підприємством, є одним із шляхів підвищення економічної їх ефективності і екологічності, забезпечення їх конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Ринок екологічних інновацій є сегментом загального ринку інновацій. Важливими для формування ринку саме екологічних інновацій є екологічні інтереси (загальнонаціональні, регіональні, локальні та особисті).

В умовах виходу України на світові ринки торгівлі та інтеграції до Європейського союзу постає питання екологізації всіх сфер людського життя, яка неможлива без впровадження інновацій менеджменту. Тому, дослідження проводяться з метою розробки методики прийняття управлінських рішень, які б забезпечували екологічну і економічну ефективність виробництва та постійне його вдосконалення, підвищення конкурентоспроможності, що можливе лише з урахуванням найновіших екологічно зорієнтованих досягнень у всіх суміжних сферах науки і техніки. Тому інноваційний екологічний менеджмент відіграє все важливішу роль у всіх сферах виробництва, особливо в екологічно зорієнтованих.

Література:

1. Андреева Н.Н. Экологические инновации и инвестиции: сущность, системология, специфика взаимодействия и управления / Н.Н. Андреева, Е.Н. Мартынюк // Вісник Хмельницького національного університету. - 2011. – № 2. – Т. 2. – С. 207.
2. Екологічний менеджмент / За ред. В.Ф. Семенова, О.Л. Михайлюк .- Київ, Центр навчальної літератури, 2004.- 407с.
3. Безруков В. Оценка инновационной деятельности промышленных предприятий / В. Безруков, Г. Остапкович // Экономист. – 2001. – № 5. – С. 37-41.

*Герасименко Яна Олександрівна – здобувачка кафедри екологічного права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*